

MUISTIINPANOT

PIENTEN PUOLELLA – LAOSIN LAPSET KOULUUN

DIA 1

Seuraava kuvakertomus johdattaa sinut tutustumaan Laosiin ja siellä asuvien ihmisten – erityisesti lasten elämään.

DIA 2

Laos on pinta-alaltaan hiukan Suomea pienempi, 6,3 miljoonan asukkaan valtio Kaakkois-Aasiassa. Tämä maisema on tyypillinen Laosissa, Mekong-joen suistossa, riisinviljelykauden aikana. Vihreät pellot aaltoilevat isoina tasankoina aina kuivaan kauteen saakka, jolloin maisema muuttuu auringon polttamaksi kesannoksi, josta vihreys on tyystin kadonnut. Taustalla siintää utuinen, Vietnamiin rajoittuva vuoristo. Laosin vaikeakulkuisissa vuoristometsissä elää Laosin tunnuseläin, Aasiannorsu, joka on erittäin uhanalainen laji.

Kuvankaunis maisema kätkee sisäänsä myös elämän synkän puolen, sillä Laos on eräs maailman köyhimmistä maista. Siellä lähes puolet ihmisistä sinnittelee elämässään alle eurolla päivässä (sis. ruoka, juoma, asuminen).

Pohdintatehtävä: Keskustelkaa siitä, mitä eurolla saa Suomessa. Etsikää maailmankartalta Laos.

DIA 3

Laosilla ei ole lainkaan rantaviivaa, eli se on sisämaavaltio. Naapurimaita ovat matkailijoille tuttu Thaimaa sekä Kiina, Vietnam, Kamputsea ja Myanmar. Maata halkoo pohjoisesta etelään virtaava mahtava Mekong, joka on yksi maailman suurimmista joista. Mekong-joen ansiosta Laosin läntinen, Thaimaahan rajoittuva seutu on viljavaa alankoa. Riisinviljely on siellä ihmisten pääelinkeino. Lähes 80% perheistä saa toimeentulonsa riisinviljelystä. Vietnamiin rajoittuva itäinen osa ja Pohjois-Laos ovat maastoltaan täysin toisenlaista; huomattavasti karumpaa ja vaikeakulkuista vuoristoa. Näillä seuduilla riisinviljely ei ole helppoa, ja siksi monet ihmiset näkevät nälkää.

Pohdintatehtävä: Mitkä ovat ihmisten yleisimpiä ammatteja Suomessa? Pohtikaa, millaista on riisinviljelijän työ.

DIA 4

Tavallisen laolaisen perheen aamu alkaa aikaisin, jo klo 5, ennen kuin edes aurinko on noussut. Ensimmäisinä jalkeille nousevat naiset ja tytöt. He laittavat tulen kotipihan nuotiopaikalle, jossa keitetään aamiaisriisiä. Tyttöjen aamuaskareisiin kuuluvat myös veden hakeminen lähimmältä joelta, kotieläinten ruokinta, pihamaan lakaiseminen ja kasvimaan kastelu. Miesten ja naisten päivä jatkuu peltotöiden merkeissä, tai päivämatkan päässä torilla, omalla myyntikojulla, mikäli perhe on onnistunut viljelemään myytävää satoa (esim. riisiä, hedelmiä, juureksia tai mausteita).

Jos perheellä on varaa, saavat kouluikäiset lapset mennä arkisin kouluun, mutta usein köyhä perhe tarvitsee lasten apua elannon hankkimisessa, ja silloin lapset seuraavat vanhempiaan peltotöihin. Monilapsisissa perheissä kouluun pääsee usein vain yksi lapsi – perinteisesti perheen vanhin poika.

Pohdintatehtävä: Miten koululaisen aamu alkaa Suomessa, mihin aikaan heräät ja millaisia aamuaskareita teet ennen kouluun lähtöä?

DIA 5

Laolaiset puhuvat laon kieltä, mutta maassa on lisäksi monia eri vähemmistökieliä. Laosin vuoristoseuduilla asuvat ihmiset kuuluvat usein johonkin etniseen vähemmistöryhmään, mikä tarkoittaa, että heillä on Laosin valtaväestöstä poikkeavia tapoja, vaatetus ja kieli. Syrjäisen asuinpaikan takia elämä vuoristokylissä on monella tavalla haastavaa ja vaikeaa. Puutetta on tavallisista asioista kuten ravitsevasta ruuasta, puhtaasta vedestä, kouluista, terveydenhuollosta ja työmahdollisuuksista.

Pohdintatehtävä: Pohtikaa, mitä tarkoittaa vähemmistö. Mitä vähemmistöjä Suomessa on?

DIA 6

Kun laolaiseen kylään saadaan koulu, se on suuri ilon aihe ja tärkeä edistysaskel koko kylälle!

Koulut ovat maaseudulla usein puurakenteisia, ja seinät on tehty laudasta tai punottu banaanin lehdistä. Pääkaupungissa Vientianessa koulut ovat joskus myös tiiliseinäisiä. Paremmissa maaseudun kouluissa (kuten kuvassa) on peltiset katot, jotka kestävät rankkoja monsuunisateita, ja ikkunoissa ja ovissa on säppiin laitettavat ikkunaluukut.

Pihamaa on iso hiekka- tai ruohokenttä, jossa oppituntien välillä leikitään erilaisia hippoja, pelataan jalka- ja lentopalloa, hypitään hyppynarua ja ruutua. Jos koulu on onnistunut saamaan varastoonsa muutamia satukirjoja, niiden välituntikäytöstä kilpaillaan innokkaasti.

Pohdintatehtävä: Miten laolaislasten välituntileikit eroavat oman koulunne tavoista?

DIA 7

Sisällä luokissa on yleensä maalattia ja yhdellä seinällä iso liitutaulu. Pulpetit ovat puisia ja perinteisesti kahdenistuttavia. Sähköjä ei ole, mutta valoa riittää, sillä koulupäivän ajaksi luokkien isot ikkunaluukut avataan, ja kaunis päivänvalo pääsee luokkatilaan.

Kuitenkaan pelkkä koulurakennus ei vielä riitä, vaan kouluun tarvitaan myös koulutetut opettajat, opiskeluvälineitä sekä puhtaan veden kaivo ja vessat tytöille ja pojille. Laosissa koulukirjojen ja koulupuvun hankinta on perheiden vastuulla. Köyhimmillä perheillä ei ole tähän kuitenkaan varaa, joten joskus jopa kuusi oppilasta jakaa yhden koulukirjan. Laosissa lapsille opetetaan koulussa luku-, kirjoitus- ja laskutaidon lisäksi monia käytännön taitoja, kuten hyötykasvien viljelyä, ruuanlaittoa, käsitöitä ja koneiden korjausta. Tämä on tärkeää, sillä koulun pitää alusta alkaen valmistaa lapsia tulevaa elämää varten. Koska köyhyiden takia vain harvalla tytöllä ja pojalla on mahdollisuus käydä koulua 5-vuotista ala-astetta pidemmälle, ja vain harvoilla on varaa hankkia itselleen esimerkiksi opettajan tai lääkärin ammatti, on käytännön kotitalous- ja viljelytaidoista hyötyä jokaiselle oppilaalle.

Laosissa koulupäivä kestää melkein kahdeksan tuntia (8-16), joten on tärkeää, että opetus on hyvää ja käytännönläheistä, jotta vanhemmatkin kokevat lastensa koulussa viettämän ajan hyödylliseksi. Koulupäivän päätyttyä, ennen kotiin lähtöä oppilaat siivoavat luokat.

Pohdintatehtävä: Mitkä ovat suurimmat erot suomalaiskoulun ja laolaisen koulun välillä?

DIA 8

Laosin alakouluissa opetetaan siis perinteisten oppiaineiden, äidinkielen ja matematiikan, lisäksi monia käytännöllisiä oppiaineita, kuten kasvien viljelyä, käsitöitä ja ruuanvalmistusta, sillä ne valmistavat lapsia aikuisuuteen ja omasta perheestä huolehtimiseen.

Yksi laolainen oppiaine-erikoisuus liittyy miinoihin ja pommeihin. Laos joutui Vietnamin sodan (1964-1975) aikana rankkojen pommitusten kohteeksi. Vaikka miinoja raivataan ammattilaisten avulla jatkuvasti, on sodan aikaisia räjähtämättömiä pommeja edelleen Laosin maaperässä tuhansittain. Pommit ovat hengenvaarallisia maastossa liikkuville ihmisille.

Pelloilla ja metsissä leikkivät ja työtä tekevät lapset keräävät löytämiään pomminkappaleita mielellään, sillä metalliromu on Laosissa arvokasta, joten sitä myymällä on mahdollisuus hankkia perheelle rahaa. Vaarana on, että maastoon vuosikymmeniksi suojaan jäänyt pommi käteen otettaessa tai päälle astuttaessa räjähtää. Silloin se aiheuttaa ihmiselle pysyvän vamman, käden tai jalan rampautumisen, lapselle jopa kuoleman.

Jotta onnettomuuksilta välttyttäisiin, lapsille opetetaan koulussa pommien ja miinojen tunnistamista ja kerrotaan, kenelle pitää ilmoittaa, jos löytää pommin maastosta.

Pohdintatehtävä: Millaisia käytännön taitoja opetetaan suomalaisissa kouluissa?

DIA 9

Ympäristön likaisuus on vielä iso ongelma Laosissa. Syrjäseuduilla, missä viemäreitä ja vessoja ei ole, tarpeet tehdään lähimetsään. Tällainen toiminta on uhka puhtaudelle ja sitä kautta ihmisten terveydelle. Pihoissa vapaana liikkuvat eläimet levittävät jätöksiä, ja monet taudit leviävät niissä pesivien bakteerien takia ihmisiin.

Koulunkäynnin edellytyksenä ovat terveet lapset. Jo yksinkertaisen pumppukaivon ja kyykkylaattakäymälän rakentaminen koulun pihapiiriin auttaa. Lapsille opetetaan koulussa käsien pesua ja omasta hygieniasta huolehtimista. Näin lapset pysyvät terveimpinä ja poissaolot koulusta vähenevät.

Kouluun rakennetuista vessoista ja kaivosta hyötyy koko kylä, sillä lapset vievät tiedon kotiin ja välittävät oppimansa vanhemmilleen. UNICEFin tavoitteena on hankkia kuvassa näkyvän kaltaisia kyykkylaattakäymälöitä mahdollisimman moneen kouluun.

Pohdintatehtävä: Pohtikaa, mitä tapahtuisi, jos kaikki koulunne vessat menisivät rikki, eikä korjaaja pääsisi paikalle viikkoon. Miten tilanne vaikuttaisi koulunkäyntiin?

DIA 10

Koulunkäynti on loppujen lopuksi pienestä kiinni. Tarvitaan koulurakennus, opettaja, oppikirjoja, opiskeluvälineitä ja suunnitelma siitä, mitä opetetaan. Koulunkäyntiä varten tarvitaan myös terveitä koululaisia, ja siksi on tärkeää varmistaa kouluihin puhtaan veden saanti ja vessat.

Koska kaikilla lapsilla on oikeus koulunkäyntiin ja terveeseen elämään, haluaa UNICEF auttaa Laosin lapsia kehittämällä maan lastensuojelujärjestelmää sekä parantamalla varhaislapsuuden palveluita.

Sabbai dee! [Sabai dii!] tarkoittaa laon kielellä Hei! Millä muilla kielillä osaat sanoa saman?